

В умовах глобалізації світу все частіше виникає питання – яким буде світова економіка, які нагальні потреби будуть турбувати людство через 10-20 років. Вже зараз, на розвиток світового господарства впливають такі фактори, як загострення локальних конфліктів, техногенні катастрофи, зміна клімату на планеті та приріст населення.

Так, в умовах глобального потепління, буде прискорюватися танення льодовиків, що може призвести до підтоплення багатьох, придатних для землеробства, територій. З іншого боку прискорюються темпи зростання населення світу. За прогнозами вчених, вже у 2030 році очікується збільшення кількості населення до 8,5 млрд. чол., а до 2050 р. – 9,7 млрд. чол. [2].

Враховуючи зменшення придатних для життя територій та збільшення потреби нагодувати людство, можуть виникати нові війни за ресурси.

Необхідно звернути увагу на те, що 71 % поверхні планети вкрито водою, людству вже зараз потрібно замислитися про перенесення засобів виробництва з суші в моря і океани. Це дасть змогу зменшити навантаження на екологію від вирощування риби та морепродуктів. Наприклад, на тваринництво припадає 15 % парникових газів, це більше ніж викидають усі види транспорту разом взяті.

Ще одним аргументом за вирощування риби та морепродуктів свідчать данні Продовольчої і сільськогосподарської організації Об'єднаних націй (FAO). Так в 2015 році споживання риби людством досягло рівня в 20 кг на людину за рік. Але цікавим є не сам об'єм споживання, а дві важливі тенденції, які за цим стоять, по-перше – це те, що споживання саме риби і морепродуктів зростає з року в рік, а по-друге – вперше риби вирощеної в штучних водоймах спожили більше, ніж виловленої в морях і океанах [3].

Іншим перспективним напрямком розвитку є штучне вирощуванні м'яса із стовбурових клітин. Зараз процес виробництва штучного м'яса ще потребує вдосконалення, та й саме м'ясо жорстке і прісне, але розробники обіцяють продавати вирощену в лабораторії яловичину вже через чотири-п'ять років [4].

Повертаючись до землеробства, то цікавим є «вертикальне сільське господарство» – це революція в аграрному секторі. В основі даної технології лежить гідро та аеропоніка, що дає можливість вирощувати сільськогосподарські культури без ґрунту, використовувати менше добрива та води. А якщо додати здешевлення технології опріснення морської води за рахунок зниження вартості енергоресурсів, отримаємо можливість вирощувати сільгоспкультури будь-де на планеті [5].

Таким чином, для того щоб Україна вдало змогла пристосуватися до майбутніх глобальних змін у розвитку світового господарства, потрібно вже зараз активно використовувати інновацій у сільському господарстві країни та розвивати вирощування риби та морепродуктів.

Перелік посилань:

1. *Економічний розвиток України: інституціональне та ресурсне забезпечення* : монографія / О. М. Алімов, А. І. Даниленко, В. М. Трегобчук та ін. – К.: Об'єднаний ін-т економіки НАН України, 2005. – 540 с.

2. ООН: населення Землі зростає швидше, ніж очікувалось [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dw.com/uk/%D0%BE%D0%BE%D0%BD%D0%BD%D0%B0%D1%81%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%D0%B7%D0%B5%D0%BC%D0%BB%D1%96%D0%B7%D1%80%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B5%D1%88%D0%B2%D0%B8%D0%B4%D1%88%D0%B5%D0%BD%D1%96%D0%B6%D0%BE%D1%87%D1%96%D0%BA%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BB%D0%BE%D1%81%D1%8C/a-18617987>

3. Статистичні щорічники FAO [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.fao.org/documents/card/en/c/383d384a-28e6-47b3-a1a2-2496a9e017b2/>

4. *Lab grown meat prices have dropped 30,000 times in less than four years and are about 3-4 times more expensive than regular ground beef* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nextbigfuture.com/2017/02/lab-grown-meat-prices-have-dropped.html>

5. *Вертикальна ферма* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%92%D0%B5%D1%80%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0%D1%8F_%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%BC%D0%B0

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА СТІЙКІСТЬ ЕКОНОМІКИ

Д.Б. Шкуропадська, аспірант

Київський національний торговельно-економічний університет

Забезпечення стійкості економіки є актуальною проблемою сучасного періоду соціально-економічного розвитку країни. Ігнорування факторів, що впливають на стійкість економічної системи, призводить до посилення економічних і соціальних диспропорцій, до прискорення спаду виробництва, збільшення безробіття, інфляції та багатьох інших негативних наслідків. Найважливі-

шою особливістю сучасних міжнародних відносин є глобалізація, суть якої проявляється через процеси світової економічної, політичної і культурної інтеграції. Основною рушійною силою і одночасно наслідком процесів глобалізації є міграція, в масштабах всієї планети, капіталу (особливо фінансового), уніфікація законодавства, економічних і технологічних процесів. У той же час, глобалізація стосується в більшій мірі економічних процесів до яких відноситься вільна торгівля, вільний рух капіталів, спрощення переміщення технологій між різними державами.

В умовах дії шоківих впливів та швидкості поширення кризових явищ у світовому економічному просторі виникає необхідність дослідження проблематики стійкості національної економіки. Стійкість економіки передбачає здатність економічної системи зберігати та нарощувати життєво важливі параметри і функції на всіх етапах циклічного розвитку в умовах зовнішніх і внутрішніх впливів на неї [1, с. 44]. Стійкість економіки є необхідною умовою зростання добробуту країни.

Новітні тенденції у розвитку світової економіки призвели до активізації факторів, що посилюють нестабільність і нестійкість національних економік. Зокрема, до ключових глобальних тенденцій належать такі, як зростання політичних та економічних суперечностей між країнами та групами країн; посилення інтеграційних та дезінтеграційних процесів у світі; транснаціоналізація світової економіки; висока волатильність на фінансових ринках і частота появи криз різної природи; розгортання процесів девальвації простору, що перестає бути стримуючим чинником людської життєдіяльності, та ревальвації часу, цінність якого зростає; перевищення допустимих меж антропогенного навантаження на навколишнє природне середовище; зниження темпів глобального зростання і посилення нестабільності міжнародного середовища [1, с. 85-86].

Для оцінювання рівня глобалізації використовують індекс рівня глобалізації країн світу (KOF Index of Globalization), який був розроблений у 2002 році при Швейцарському економічному інституті. Індекс визначає ступінь глобалізованості країни. Автори індексу визначають глобалізацію як процес, який руйнує національні кордони, інтегрує національні економіки, культури, технології та управління, а також виробляє складні відносини і взаємозв'язки, опосередковані через різноманітні потоки, що включають людей, капітали, ідеї і так далі. Всі країни, досліджувані в рамках індексу, оцінюються по 24 показникам, об'єднаним в три основні групи глобальної інтеграції: економічна глобалізація, соціальна глобалізація, політична глобалізація. На рис. 1 представлено динаміку індексу рівня глобалізації України за 2012-2016 рр.

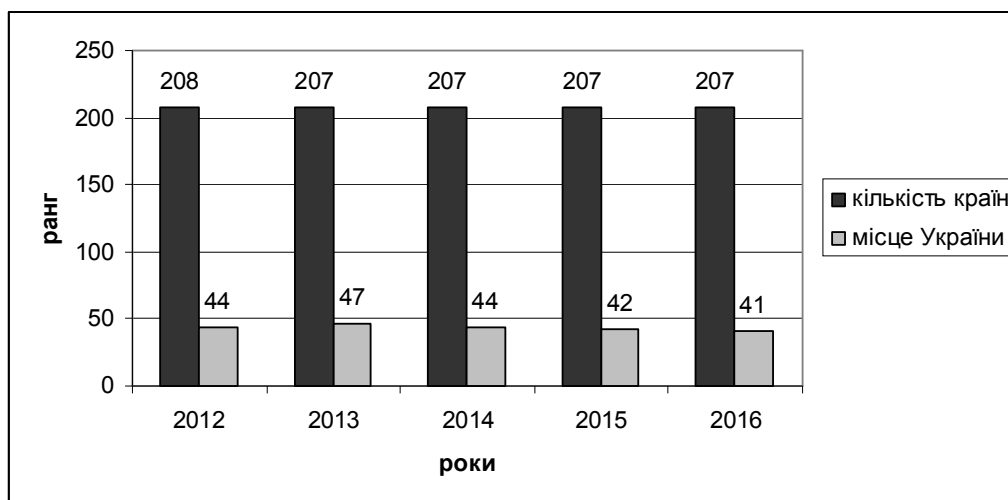

Рисунок 1. Динаміка індексу рівня глобалізації України за 2012-2016 рр.

Складено автором за: [2]

Україна протягом 2012-2013 років покращила значення індексу на 3 позиції, але у 2014-2016 роках в результаті нестабільної політичної ситуації та економічної кризи, було втрачено 6 позицій в рейтингу. Вплив глобалізаційних процесів на економіку України носить як позитивний характер, так і негативний. Позитивними сторонами є поглиблення спеціалізації і міжнародного розподілу праці; забезпечення інвестиційної привабливості України для іноземних інвесторів через приєднання до загальноприйнятих у світі регулятивних норм. Негативними наслідком є домінування економічно розвинених країн; пригнічення розвитку окремих галузей національної економіки.

Україна в умовах глобалізаційних процесів має бути здатною адаптуватися та протидіяти кризовим явищ і викликам нового століття. Українській економіці необхідна внутрішня модернізація, ефективна та довгострокова політика, заснована на пріоритетності національних інтересів.

Перелік посилань:

1. Бойко А. В. *Стійкість національної економіки: теорія, методологія, практика* : монографія. – Київ : Ін-т екон. та прогнозув. НАН України, 2014. – 288 с.

2. *KOF Globalization Index / KOF Swiss Economic Institute [Electronic resource]*. – 2016. URL: <http://globalization.kof.ethz.ch/>

ДОСВІД ПОБУДОВИ СТРАТЕГІЙ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН

Т.В. Шталь, д.е.н., професор

Харківський державний економічний університет імені Семена Кузнеця

В.О. Козуб, к.е.н., доцент

Харківський державний університет харчування та торгівлі

В умовах глобалізації необхідність забезпечення економічного зростання спонукає держави світу до формування стратегій економічного розвитку нової якості, які визначають вектори руху країн у всіх напрямках. Держави формують стратегії, виходячи з поточного стану економіки, потенційних можливостей розвитку, інтеграційних зв'язків та глобальних викликів.

Українська економіка перебуває в процесі трансформаційних змін і також потребує системного підходу до побудови стратегії. Особливого значення це набуває в контексті імплементації положень Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом (ЄС). Відповідно, стратегії економічного розвитку України мають співвідноситися зі стратегіями європейських держав. Отже, доцільно проаналізувати досвід побудови економічних стратегій країн ЄС і виокремити можливості використання такого досвіду в Україні.

Дослідженню теоретичних і практичних питань побудови стратегій розвитку економіки присвячені численні роботи закордонних і вітчизняних вчених, зокрема: А. Прадетто, П. Грегорі, С. Фортеск'ю, Д. Лук'яненко, А. Поручника, В. Колесова, О. Амоша, Ю. Пахомова, А. Філіпенко та ін. [1-3]. Проте досвід європейських країн в цій сфері вивчено недостатньо.

Під економічною стратегією розвитку розуміють розраховану на певний період цілісну систему дій держави, спрямовану на реалізацію мети, завдань, пріоритетів її економічного відтворення з урахуванням комплексу внутрішніх і зовнішніх чинників та ризиків. В умовах, коли економіка країни перебуває в нормальному стані, метою стратегії є або стабілізація економіки, або досягнення ще вищого рівня її розвитку. Такі стратегії діють нині у розвинених державах. Проте, найчастіше стратегії розробляють тоді, коли економіка країни знаходиться в складному, а то й кризовому становищі. Так, у 90-х рр. ХХ ст. Україна розробляла стратегію перебудови економіки на ринкових принципах. У багатьох країнах, що розвиваються, головною метою економічної стратегії є перебудова галузевої структури економіки.

Огляд стратегій розвитку країн Європейського Союзу, як світових лідерів економічного розвитку, соціального та геополітичного впливу, є ключовим для розуміння сутності побудови стратегій та інструментів досягнення поставлених у них цілей. Європейський Союз має єдину спільну стратегію сталого розвитку «Європа 2020». Національні стратегії країн-членів Європейського Союзу будуються на базі єдиної стратегії розвитку ЄС. Особливостями національних стратегій країн-членів ЄС є: формулювання основних правил управління, що розкривають суть керівного принципу й узагальнюють вимоги до сталого розвитку; визначення галузей та індикаторів, що визначають масштаб необхідних дій і дозволяють ефективно контролювати результати; безперервний моніторинг; коригування стратегій кожні чотири роки із залученням громади; визначення системи органів, що забезпечують реалізацію стратегії; виокремлення пріоритетних сфер впливу; чітке декларування цілей за кожним індикатором до 2020 року. Поточна рамкова стратегія «Україна 2020» відповідає цій стратегії та має у своїй структурі вищеперераховані елементи.

Особливу увагу країни-члени ЄС приділяють розробці нової стратегії високих технологій, яка передбачає створення передових ринків, поглиблення співпраці між наукою та економікою і поліпшення рамкових умов для інновацій. При цьому дотримуються загальної міжнародної тенденції створення інтегрованих концепцій розвитку для потреб інноваційної політики, зокрема: про-